

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความต้องการฝึกอบรมด้านการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ นายอารมย์ เกิดทอง
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์วิรัช คงคะจันทร์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยชาญ วงศ์สามัญ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภัสสร เตชะประเสริฐวิทยา)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะพื้นฐานบางประการของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม 2) ความต้องการฝึกอบรมด้านการเกษตรของเกษตรกร 3) เปรียบเทียบระดับความต้องการของเกษตรกรที่มีลักษณะพื้นฐานต่างกัน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคามในปีเพาะปลูก พ.ศ.2537-2538 จำนวน 100 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ และใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่า F-test ผลการวิจัยมีดังนี้

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 47.2 ปี มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.5 คน มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ยครอบครัวละ 25.1 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวเป็นกิจกรรมหลัก และเลี้ยงสัตว์เสริมรายได้ โดยมีรายได้รวมเฉลี่ยต่อปีครอบครัวละ 30,772.50 บาท มีหนี้สินเฉลี่ยครอบครัวละ 26,404.00 บาท ในช่วงปี พ.ศ.2536-2538 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอบรมด้านการเกษตร และไม่เคยอพยพไปทำงานต่างจังหวัด ปัญหาในการทำการเกษตรที่พบมากที่สุด คือ การขาดแคลนน้ำ

หัวข้อวิชาที่เกษตรกรต้องการอบรมมาก คือ การปลูกข้าว และการเลี้ยงสัตว์ปีก ภาษาพูดที่วิทยากรใช้สอนเป็นภาษาไทยกลางหรือไทยอีสานก็ได้ และต้องการฝึกปฏิบัติมากกว่าฟังบรรยาย

จำนวนผู้เข้าฝึกอบรมต่อรุ่นเฉลี่ย 23.6 คน การประชาสัมพันธ์และเชิญชวนเข้าอบรมให้ผ่านผู้นำหมู่บ้าน เกษตรกรต้องการใช้ศาลาวัดในหมู่บ้านเป็นสถานที่ฝึกอบรม และต้องการอบรมในช่วงเวลาสั้นๆ คือ ประมาณ 3 วัน ส่วนเดือนที่พร้อมเข้าฝึกอบรมมากที่สุดคือเดือนเมษายน โดยอบรมวันใดก็ได้ ในช่วงเวลา 09.00 - 12.00 น. การแบ่งสัดส่วนของเวลาอบรมเป็นภาคบรรยาย ต่อปฏิบัติและการศึกษาดูงาน เกษตรกรต้องการศึกษาดูงานมากกว่าส่วนอื่นๆ โดยศึกษาดูงานที่ฟาร์มของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในท้องที่ต่างจังหวัดแต่อยู่ในเขตภาคอีสาน เกษตรกรต้องการให้ผู้จัดการอบรมออกค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการฝึกอบรม จัดพาหนะบริการขณะอบรม จัดเนื้อหาภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี มอบวุฒิบัตรให้ผู้เข้าฝึกอบรม จัดพิธีเปิดและปิดการอบรมแบบเรียบง่าย ประเมินผลการอบรมโดยวิธีการแข่งขัน หรือใช้เกมส์สนุกสนานรวมทั้งมีรางวัลให้ หลังการฝึกอบรมแล้วเกษตรกรต้องการให้หน่วยงานที่จัดการฝึกอบรมสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตโดยการชี้แนะแหล่งที่จะซื้อปัจจัย จำหน่ายให้ในราคาถูก รวมทั้งให้การสนับสนุนปัจจัยบางอย่าง นอกจากนี้เกษตรกรต้องการให้จัดเจ้าหน้าที่ติดตามผล ช่วยเหลือด้านการรวมกลุ่ม การวางแผนการผลิต การตลาด และต้องการอบรมอีกในครั้งต่อไป

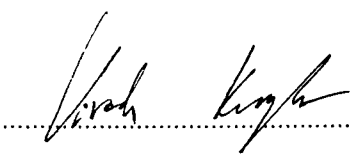
เปรียบเทียบระดับความต้องการของเกษตรกรจำแนกตามเพศ ประสบการณ์การฝึกอบรม อายุของเกษตรกร แรงงานในครัวเรือน พื้นที่ถือครองทางการเกษตร และกิจกรรมการเกษตร พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งด้านหัวข้อวิชา วิธีการจัดการฝึกอบรม และการสนับสนุนหลังอบรม

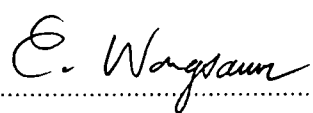
จากการศึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับการจัดฝึกอบรมดังนี้ 1) ควรเลือกหัวข้อวิชาที่เป็นกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกรและคำนึงถึงลักษณะพื้นฐานของเกษตรกรที่ต่างกัน 2) ควรใช้สถานที่ฝึกอบรมในหมู่บ้านของเกษตรกร 3) ระยะเวลาอบรมไม่ควรเกิน 3 วัน 4) การหาวิทยากรควรขึ้นอยู่กับผู้จัดอบรม 5) ควรใช้สื่อการสอนหลายๆ อย่าง 6) จำนวนผู้เข้าอบรมไม่ควรเกินรุ่นละ 30 คน 7) กิจกรรมการอบรมควรจัดเนื้อหาภาคปฏิบัติให้มากกว่าทฤษฎีและจัดให้มีการศึกษาดูงาน 8) ควรประเมินผลการฝึกอบรม 9) มอบวุฒิบัตรเมื่อเสร็จสิ้นอบรม และ 10) จัดสวัสดิการด้านอาหารและน้ำดื่มแก่ผู้เข้าอบรม

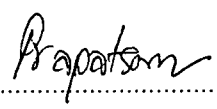
THESIS TITLE : TRAINING NEEDS IN AGRICULTURE OF FARMERS IN CHANGWAT
MAHASARAKHAM

AUTHOR : MR. AROM KOEDTHONG

THISIS ADVISORY COMMITTEE :

.....CHAIRMAN
(ASSOSIATE PROFESSOR VIRACH KONGKAJAN)

.....MEMBER
(ASSISTANT PROFESSOR DR.CHAICHARN WONGSAMUN)

.....MEMBER
(ASSISTANT PROFESSOR PRAPASSORN TECHAPRASERTVITAYA)

ABSTRACT

This research was carried to : 1) study the basic status of the farmers in Changwat Mahasarakham, 2) evaluate the needs for the agricultural training of the farmers, and 3) compare the needs for training of the farmers from different basic status and background.

Multi-stage sampling was employed so that a total of 100 farmers (in the year 1994/1995)in Changwat Mahasarakham was selected for this study. Direct interview was used to obtain the research information. The obtained data was subsequently processed using SPSS/PC⁺ computer program. The research outputs of this study are expressed as frequency, percentages, average, standard deviation, t-test and F-test.

The results obtained can be summarized as follows : The average age of these farmers was 47.2 years old. Their average household labour was 3.5 persons with an average farm size of 25.1 rai.

Rice cultivation was their major agricultural activity. They also raised farm animals as supplementary source of income. The average income and debt of these farmers were 30,772.50 and 26,404.00 baht, respectively. The majority of these farmers had not been offered any kind of agricultural training during the year 1993 to 1995. None of them had moved to other provinces to work. They were faced seriously with the shortage of water for agriculture.

The topics of training needed in ranking sequence included rice cultivation and poultry production. Both local and official languages were acceptable. They preferred practical training to lecturing. The average size of training group preferred was 23.6 persons. Notification and invitation for the training should be operated via village leaders. The training should be held in suitable building within temple. Proper duration and month of training should not exceed 3 days (from 9.00-12.00 AM) in April. The farmers preferred study tour to successful farms in other provinces of Northeast Thailand. The training should be organized and offered free of charge with the arrangement of free transport. The training component should be comprised more practical exercises than lectures. They also wanted simple opening and closing sessions as well as training certificates. The success of training should be evaluated through competition among the trainees or conducting fun games with rewards.

After the training, they also wanted to be advised so that they could have access to cheap farming materials and supplies. In addition to this, the farmers also wanted their subsequent farming ability be followed up and their grouping, production plans, marketing and future training be assisted by trainers.

Based on sex, age, training experience, availability of household labour, farm size and farming activity, significant difference was detected considering training topics, methods of training and types of post training support.

Suggestions for training from the farmers can be listed out as follows : 1) the training topics should be selected in accordance with farming activity and status of the farmers, 2) training should be held at their villages, 3) training should be held and completed within 3 day, 4) training organizers should take part in selecting the

trainers, 5) multi - teaching media should be used for training, 6) the number of trainees for each training should not exceed 30 persons, 7) training components should comprise more practical exercises than lectures and farm visit should be arranged, 8) the level of success of each training should be evaluated, 9) trainees should be provided with a training certificate, and 10) food and drink should be offered during the training.